

III.

ODŮVODNĚNÍ

Obecná část

1. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy, odůvodnění jejích hlavních principů

Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „návrh vyhlášky“), se předkládá k provedení zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, rostlinných biostimulantech a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech), ve znění pozdějších předpisů.

Návrh vyhlášky je předkládán podle Plánu vyhlášek na rok 2020 a je obsažen v příloze k dopisu čj. 43593/2019-MZE-11193, který zaslala ministryně spravedlnosti a předsedkyně Legislativní rady vlády Mgr. Marie Benešová ministru zemědělství. Z jeho posouzení vyplývá, že se u návrhu vyhlášky nemusí zpracovávat hodnocení dopadů regulace (RIA).

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zákonem, k jehož provedení je navržena, včetně souladu se zákonným zmocněním k jejímu vydání

Návrh vyhlášky je v souladu se zákonem o hnojivech a zmocnění k jejímu vydání je obsaženo v jeho § 3 odst. 5, § 4 odst. 9 a § 9 odst. 10 písm. e).

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Návrh vyhlášky se nedotýká mezinárodních smluv ani obecně uznávaných zásad mezinárodního práva.

Návrh vyhlášky není v rozporu s judikaturou soudních orgánů Evropské unie a je v souladu s obecnými zásadami práva Evropské unie (např. zásadou právní jistoty, proporcionality a zákazem diskriminace).

Jedná se o národní úpravu, nedochází k transpozici žádného předpisu Evropské unie.

Na základě těchto skutečností je možné návrh vyhlášky hodnotit jako plně slučitelný s právem Evropské unie.

4. Zhodnocení platného právního stavu a odůvodnění nezbytnosti jeho změny

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva, ve znění pozdějších předpisů, stanoví podle § 3 odst. 5 zákona o hnojivech rizikové prvky, rizikové látky a mikrobiologické parametry, jejich limitní hodnoty pro jednotlivé skupiny hnojiv, pomocných půdních látek, rostlinných biostimulantů a substrátů, jakož i přípustné odchylky. Podle § 4 odst. 9 zákona o hnojivech také stanoví typy hnojiv, pomocných půdních látek, rostlinných biostimulantů a substrátů, závazné postupy pro odběr vzorků hnojiv, pomocných půdních látek, rostlinných biostimulantů a substrátů a pro provádění chemických rozborů, biologických zkoušek a testů.

Návrh vyhlášky naplňuje nové zmocnění obsažené v § 9 odst. 10 písm. e) novely zákona o hnojivech (sněmovní tisk 775) ke stanovení kumulativních limitů rizikových prvků ve všech typech vstupů do půdy.

V přílohách návrhu vyhlášky proběhla revize stanovených typů hnojiv.

Věcně příslušným správním úřadem, který má kompetence v příslušných oblastech, je Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále jen „ÚKZÚZ“). ÚKZÚZ je správním úřadem a organizační složkou státu podřízenou Ministerstvu zemědělství.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Realizace navrhované právní úpravy nepředpokládá hospodářské a finanční dopady na státní rozpočet ani na ostatní veřejné rozpočty a nebude mít negativní vliv na podnikatelské prostředí v České republice.

Návrh vyhlášky nepředpokládá sociální dopady ani dopady na životní prostředí. Také nemá dopady na rodiny a na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny.

6. Zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhovaná právní úprava nemá dopad na zákaz diskriminace ve smyslu zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), nedotýká se otázek rovnosti mužů a žen.

7. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava je v souladu se zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, a také s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů). Návrh vyhlášky nezvyšuje množství zpracovávaných osobních údajů ani nemění způsob nakládání s nimi.

8. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná právní úprava je takového charakteru, že lze v zásadě vyloučit vazbu mezi ní a potencionálním vlivem na vyvolání vzniku korupčního prostředí. Vzhledem k obsahu právní úpravy tak nebyla shledána žádná rizika, která by mohla vést ke korupčnímu jednání. Lze konstatovat, že příslušné orgány veřejné správy jsou schopny plošně kontrolovat a vynucovat dodržování dané regulace. ÚKZÚZ má dlouholeté zkušenosti s vedením státní správy v upravované oblasti a má dostatečnou odbornost i personální zajištění potřebné k tomu, aby jeho rozhodnutí v konkrétní věci byla v souladu s právními předpisy a odpovídala skutkovému stavu věci.

9. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Návrh vyhlášky nemá žádný vztah k bezpečnosti nebo obraně státu, nemá na ně tedy žádné dopady.

K Čl. I

K bodům 1 a 2 (nadpis § 1 a § 1 odst. 1)

Legislativně technické úpravy související s přejmenováním pomocného rostlinného přípravku na rostlinný biostimulant v novele zákona o hnojivech (sněmovní tisk 755).

K bodu 3 (§ 1 odst. 4 a 5):

Některé přípravky na bázi mědi mají jak fungicidní, tak hnojivý efekt (doplnění deficitu mikroživiny). Záleží vždy na rozsahu a způsobu použití, počtu opakování, aplikační dávce atd. Pokud jsou tyto výrobky použity v režimu přípravků na ochranu rostlin, je podle příslušné právní úpravy v oblasti rostlinolékařské péče (prováděcí nařízení Komise (EU) 2018/1981 ze dne 13. prosince 2018, kterým se v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh obnovuje schválení účinných látek sloučeniny mědi jako látek, které se mají nahradit, a mění příloha prováděcího nařízení Komise (EU) č. 540/2011) omezeno jejich použití na maximální aplikační dávku 28 kg/ha mědi na dobu sedmi let (tj. v průměru 4 kg/ha za rok). Tím by se měla minimalizovat potenciální akumulace v půdě a expozice necílových organismů. Aby se zmíněné omezení neobcházel deklarací těchto výrobků jako hnojiv (přičemž by ve skutečnosti byly použity kvůli fungicidnímu efektu), je nutné omezit aplikační dávku takových přípravků i v právní úpravě týkající se hnojiv. Zavádí se tedy tzv. kumulativní limit – tzn., že se sčítají použité dávky přípravků na bázi mědi jak s fungicidním, tak hnojivým efektem.

Pro organické hnojivo kompost mohou být jako jedna ze vstupních surovin použity také odpady z čistíren odpadních vod. Aby však mohl správně probíhat kompostovací proces s příslušným náběhem tepelné fáze, je potřeba k odpadům z čistíren odpadních vod přidat i určitý podíl standardní biomasy (listí, tráva, štěpka). Dosud nebyl maximální podíl odpadů z čistíren odpadních vod v surovinové skladbě konečné šarže hnojiva při výrobě kompostů explicitně uveden v právní úpravě týkající se hnojiv. Podíl těchto odpadů je omezen v rámci podmínek registrace kompostů, a to hodnotou max. 60 % (hmoty). Některé studie z poslední doby však doporučují tento podíl odpadů z čistíren odpadních vod při výrobě kompostů snížit. Z toho důvodu se navrhuje v rámci vyhlášky stanovit max. 40% přídavek uvedených odpadů.

K bodu 4 a 5 (nadpis § 2 a § 2)

Úprava textu vyhlášky tak, aby bylo znění § 2 v souladu s § 3a odst. 1 zákona o hnojivech (novele sněmovní tisk 755).

K bodu 6 (nadpis § 3)

Legislativně technické úpravy související s přejmenováním pomocného rostlinného přípravku na rostlinný biostimulant v novele zákona o hnojivech (sněmovní tisk 755).

K bodu 7 (§ 3 odst. 1)

Legislativní úprava související s přesunem problematiky do zákona o hnojivech (sněmovní tisk 755).

K bodu 8 (§ 3 odst. 5)

Legislativně technické úpravy související s posunem textu a s přejmenováním pomocného rostlinného přípravku na rostlinný biostimulant v novele zákona o hnojivech (sněmovní tisk 755).

K bodu 9 (§ 4)

Legislativní úprava související s přesunem textu do zákona o hnojivech (sněmovní tisk 755).

K bodu 10 (přílohy č. 1 až 4)

Příloha č. 1

Legislativně technické úpravy související s přejmenováním pomocného rostlinného přípravku na rostlinný biostimulant v novele zákona o hnojivech (sněmovní tisk 755).

Dále dochází ke změnám v limitech některých rizikových prvků pro jednotlivé druhy hnojiv (pomocných látek). Pro všechna hnojiva se zvyšuje limit arsenu na 30 mg/kg hnojiva (místo dosavadní hodnoty 20 mg/kg hnojiva). Důvodem je fakt, že na řadě míst v České republice jsou tzv. pozadové (ve volné přírodě se vyskytující) hodnoty arsenu mnohdy vyšší než současný limit 20 mg/kg hnojiva. To působí problémy např. výrobcům kompostů nebo substrátů, kteří používají pro výrobu hnojiv okolní suroviny (se zmíněnými vyššími hodnotami arsenu) a finální produkt následně nevyhovuje zmíněnému limitu. V rámci nového nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1009 ze dne 5. června 2019, kterým se stanoví pravidla pro dodávání hnojivých výrobků EU na trh a kterým se mění nařízení (ES) č. 1069/2009 a (ES) č. 1107/2009 a zrušuje nařízení (ES) č. 2003/2003 (2019/1009), je pro všechny skupiny hnojivých výrobků nastaven limit na úrovni 40 mg/kg hnojiva.

Limit olova se zvyšuje na hodnotu 100 mg/kg hnojiva pro tyto druhy hnojiv (pomocných látek):

- minerální hnojiva s fosforečnou složkou, u nichž je hmotnostní zlomek celkového fosforu jako P_2O_5 5 % a více (dosud 15 mg/kg hnojiva);
- minerální hnojiva s fosforečnou složkou, u nichž je hmotnostní zlomek celkového fosforu jako P_2O_5 menší než 5 %, ostatní minerální hnojiva neobsahující fosfor, pomocné půdní látky, rostlinné biostimulanty (dosud 10 mg/kg hnojiva);
- minerální vápenatá a hořečnatovápenatá hnojiva (dosud 30 mg/kg hnojiva);
- popele ze samostatného spalování biomasy, produkty získané procesem pyrolýzy (dosud 50 mg/kg hnojiva).

Důvodem je fakt, že organická hnojiva, substráty a statková hnojiva mají stanoven limit olova na úrovni 100 mg/kg hnojiva, byť se v porovnání s výše uvedenými druhy hnojiv používají většinou ve vyšších aplikačních dávkách (mnohdy řádově vyšších). Rovněž v rámci nového nařízení ES o hnojivých výrobcích (2019/1009) je pro většinu skupiny hnojivých výrobků nastaven limit na úrovni 120 mg/kg hnojiva (pro mikroprvky dokonce 600 mg/kg hnojiva).

Limit chromu se zvyšuje na hodnotu 100 mg/kg hnojiva pro tyto druhy hnojiv (pomocných látek):

- minerální hnojiva s fosforečnou složkou, u nichž je hmotnostní zlomek celkového fosforu jako P_2O_5 menší než 5 %, ostatní minerální hnojiva neobsahující fosfor, pomocné půdní látky, rostlinné biostimulanty (dosud 50 mg/kg hnojiva)
- minerální vápenatá a hořečnatovápenatá hnojiva (dosud 50 mg/kg hnojiva)
- popele ze samostatného spalování biomasy, produkty získané procesem pyrolýzy (dosud 50 mg/kg hnojiva).

Důvodem je fakt, že organická hnojiva, substráty a statková hnojiva mají stanoven limit chromu na úrovni 100 mg/kg hnojiva, byť se v porovnání s výše uvedenými druhy hnojiv používají většinou ve vyšších aplikačních dávkách (mnohdy řádově vyšších). Nové nařízení ES o hnojivých výrobcích (2019/1009) limit pro celkový chrom nestanoví.

Pro organická hnojiva, substráty a statková hnojiva byl vypuštěn limit molybdenu. Tento prvek je obecně považován za mikroprvek, ale pro některé skupiny výrobků byl dosud

limitován s tím, že jeho vysoký obsah může být nežádoucí. Z aplikační praxe však nebyly zaznamenány problémy s tímto nadlimitním obsahem u organických a statkových hnojiv. Naopak u významné části substrátů (ať už české či evropské produkce) je molybden záměrně přidáván jako mikroprvek. Monitoringem národních právních úprav bylo také zjištěno, že se v rámci členských zemí Evropské unie omezení pro molybden jako rizikového prvku prakticky nevyskytuje. Obdobně nové nařízení ES o hnojivých výrobcích (2019/1009) nestanoví limit molybdenu pro žádnou skupinu hnojivých výrobků.

Dosud byly limity rizikových prvků a látek stanoveny pouze pro popele ze spalování biomasy. Protože se však na trhu objevují i produkty získané procesem pyrolýzy (tepelného rozkladu organických materiálů za nepřístupu nebo omezeného přístupu médií obsahujících kyslík), jsou limity rozšířeny i o tuto kategorii výrobků.

Někteří výrobci míchají organominerální hnojiva i s použitím popelů ze spalování biomasy (případně produktů získaných procesem pyrolýzy). Dosud však byly limity rizikových prvků a látek stanoveny pouze pro samotné popele ze spalování biomasy. Pro tyto směsné výrobky se tedy navrhuje alikvotní limity podle zastoupení jednotlivých složek výrobku.

Příloha č. 2

Nově byly odchylky uvedené pro jednotlivé skupiny hnojiv navrženy jako záporné – nikoliv absolutní jako dosud (stejný princip je použit v nařízení ES o hnojivech č. 2003/2003, o hnojivech). Tato zásada zároveň uvozuje celou přílohu č. 2 a přesouvá se tak ze sloupců některých skupin hnojiv. Výrobci obecně nemají důvod produkovat hnojiva s příliš zvýšeným obsahem živin nad deklarovanou úroveň (je to neekonomické) – ani se tak v drtivé většině případů neděje. Pokud i tak má hnojivo (mírně) zvýšený obsah živin, nemá to pro spotřebitele či životní prostředí negativní dopad.

Pro lepší přehlednost byly vytvořeny tabulky pro jednotlivé skupiny hnojiv.

Obecná zásada ohledně odchylky stanovené pro celkový obsah živiny byla přesunuta do zákona o hnojivech.

- V bodě 1. tab. b) (fosforečná hnojiva) a pod touto tabulkou byl zpřesněn text.
- V bodě 1. tab. d) (hořečnatá hnojiva) byla pro „chlorid hořečnatý – roztok“ chybně uvedena odchylka pro Mg – správně má být pro MgO.
- V bodě 2. (minerální vícesložková hnojiva) byly zpřesněny a doplněny odchylky pro druhotné živiny – stejně jako pro netypová hnojiva.
- V bodě 3. (hnojiva se stopovými živinami) byl zpřesněn text. Zároveň byla pro obsah stopových živin do 2 % stanovena odchylka 50 % rel. – současná odchylka 20 % je pro některé výrobce zvláště pevných hnojiv obtížně splnitelná.

Příloha č. 3

Tabulky typů byly kvůli sjednocení a přehlednosti přeformátovány – např. záhlaví sloupce 3 bylo z původního termínu „minimální obsah živin“ změněno na „požadovaná hodnota“ – protože všechny požadavky na hnojiva se již netýkají pouze obsahu živin. Dále byly opraveny formální nepřesnosti, zpřesněno názvosloví (včetně opravy triviálních názvů), sjednoceny popisné texty v požadavcích na hnojiva (včetně odstranění duplicit těchto popisů).

Pod tabulku 1 a) (typy dusíkatých hnojiv) byla doplněna informace k inhibitorům nitrifikace a ureázy, při jejichž použití se na uvedená hnojiva nadále nahlíží jako na typová hnojiva. Obecná formulace „...povoleno podle přímo použitelných předpisů Evropské unie“ zároveň překlene přechod režimu z nařízení ES 2003/2003 na nové nařízení EU 2019/1009. Inhibitory nitrifikace a ureázy povolené podle přímo použitelných právních předpisů Evropské unie byly nebo budou v rámci povolovacího řízení dostatečně testovány a garantují tak účinnost.

Pro skupinu NPK, NP, PK a NK hnojiv byl doplněn požadavek, aby tato hnojiva byla „bez přídavku živin organického původu“ (což zahrne např. i látky na bázi huminových látek atd.). Jedná se o obdobný požadavek jako v nařízení ES 2003/2003.

U hnojiv obsahujících bór (typ 10.1 a 10.2) byl doplněn text „Označení hnojiva musí obsahovat informaci - Pouze pro profesionální použití“. Toto doplnění reaguje na novou klasifikaci a požadavek vyplývající z klasifikace chemických látek podle příslušných nařízení EU.

V tabulce typů pro „Vápenatá a hořečnatovápenatá hnojiva“ se nově přidává typ 17.3 cukrovarnická šáma. Jedná se o běžný vedlejší produkt při zpracování cukrové řepy, dobře známých vlastností, relativně často vzorkovaných v rámci úředních kontrol (dosud vždy šlo o vyhovující vzorky).

Původní kategorie pro „Organická a organominerální hnojiva“ se mění na kategorii pro „Organická hnojiva“. Důvodem je fakt, že jediné typové organominerální hnojivo (melasové výpalky zahuštěné obohacené) za celou dobu existence typu (od roku 2000) nebylo reálně vyrobeno a uvedeno do oběhu. Na druhou stranu skupina organominerálních hnojiv je natolik rozdílná, že v podstatě nyní není reálně definovat nějaký další (organominerální) typ.

V tabulce typů pro „Organická hnojiva“ se nově přidávají typy 18.7, 18.8, 18.9 (sušený hnůj skotu, sušený drůbeží hnůj, sušený koňský hnůj). Jedná se o běžná hnojiva, dobře známých vlastností, relativně často vzorkovaných v rámci úředních kontrol (ve většině případů se jednalo o vyhovující vzorky).

Zároveň se vypouští typ 18.1. b) (organické hnojivo vyrobené výhradně ze statkových hnojiv, zpracované aerobní termofilní fermentací). Již delší dobu nejsou takové výrobky na trhu a ani není předpoklad, že by se výrobci k tomuto druhu výrobku vrátili. Pro technologii aerobní termofilní fermentace používají i jiné suroviny, např. čistírenské kaly. Protože se může jednat o potencionálně rizikové vstupy, je žádoucí, aby se v tomto případě nejednalo o typové hnojivo a celý proces schvalování prošel procesem registrace - kdy se zjišťují a ověřují i detailnější podklady než při ohlašování.

Nově se zavádí typ 20.1 technologické vody (v rámci nově vytvořené kategorie typových pomocných půdních látek). To má za cíl zpřehlednit stávající situaci, kdy jsou na půdu aplikovány tzv. oplachové vody v současné době definované vyhláškou č. 377/2013 Sb. (§ 7 odst. 2). Návrh novely zákona o hnojivech (tisk 755) rozšiřuje tento pojem i na vody vznikající nikoliv pouze v zemědělské prvovýrobě – viz § 2 písm. q) návrhu novely:

„q) technologickými vodami samostatně skladované a používané pomocné půdní látky, které vznikají při chovu hospodářských zvířat a jednoduchém zpracování rostlinných produktů a obsahují maximálně 1,5 % sušiny a 0,1 % dusíku,“.

Příloha č. 4

V tabulce 1 se doplňuje oxid sodný, síra, oxid sírový a oxid křemičitý, protože tyto prvky resp. takto deklarované formy prvků se v současné době poměrně často vyskytují u hnojiv uváděných na trh. Ze stejného důvodu se do tabulky 2 uvádí pro uvedené formy přepočtové koeficienty.

K Čl. II (účinnost)

Účinnost návrhu vyhlášky se navrhuje k 1. lednu 2021.